

Folketingets Undervisningsudvalg

Brønderslev 14. januar 2019

Emne: Obligatorisk Valgfag for 7. og 8. klassesettrin (L 126)

Begrundelse for henvendelse:

Brønderslev Ungdomsskole har siden Folkeskolereformen været en del af de nye tiltag i reformen, herunder Valgfag, som Ungdomsskolen løser for 60% af alle overbygningselever i kommunen. Både folkeskolerne og Ungdomsskolen var fra skolereformens dag 1, meget opmærksom på, at de unge skulle have indflydelse på, hvilke valgfag, der skulle udbydes gennem kommunale valgfag. Vi følte alle, at her var endelig et område, hvor eleverne for første (og eneste) gang fik mulighed for at træffe et valg om, hvilke fag der skulle være en del af deres længere skoledag.

Med den udformning som Valgfag for 7. og 8. klassesettrin skal følge obligatorisk fra august 2019, bliver denne mulighed stort set taget fra eleverne. Forslaget om obligatorisk Valgfag udspringer af et ønske om, at gøre eleverne mere orienteret i retning af de erhvervsmæssige uddannelser, hvilket er et godt udgangspunkt, men i den udformning forslaget har nu, fratager man i princippet eleverne deres eneste mulighed for at foretage et valg omkring fag i skolen, og truer alle de nuværende gode, og til dels, bedre erhvervsorienteret valgfag, som folkeskolerne har fået søsat igennem de sidste 5 år.

De seneste måneders artikler i diverse nyhedsmedier, viser med største tydelighed, at mange elever føler, at skoledagene stort set kun er blevet længere, ikke mere varieret og spændende. Det er derfor med stor beklagelse, og til dels også uforståeligt, at netop Valgfag, hvor nogle kommuner har arbejdet hårdt på at gøre skoledagene varierende og spændende, nu skal reduceres til obligatorisk Håndværk og Design, eller et af tre andre skitseret praktisk/fagligt/musisk valgfag.

Fantastiske valgfag fra reformstart i virkeligheden:

Da skolereformen blev præsenteret, besluttede en gruppe af skoleledere i Brønderslev kommune, at de gerne ville have Ungdomsskolen til at komme med et bud på, hvordan de kunne tilbydes på en spændende og varieret måde, helt efter reformens grundtanke. Skolerne ville levere alle deres overbygningselever til projektet og gennemføre valgfag sammen for i alt ca. 600 overbygningselever. Det var svært i starten. Vi arbejdede os frem gennem mange spørgsmål bl.a. hvordan det kunne organiseres og hvad sagde loven vi måtte? Det store øjeblik blev faktisk på en konference, hvor daværende Børne- og undervisningsminister, Christine Antorini fra talerstolen, adspurgt om hvad vi måtte og ikke måtte, sagde; *"Jeg vil forslå, at I bare kommer i gang, så er jeg sikker på, at I selv kan finde ud af, hvordan I kan tilpasse intentionerne bedst efter Jeres lokale forhold."*

I samarbejde med folkeskolerne og eleverne selv (på årlige ungekongresser), inddrog vi så meget som muligt af intentionerne omkring den Åbne skole, inddrogede frivillige foreninger, øvrige uddannelsesinstitutioner, Kulturelle institutioner og private aktører. Ligeledes var det på daværende tidspunkt vigtigt, at der kom meget bevægelse ind i valgfag, fag der lærte de unge om personlige kompetencer og ikke mindst... Erhvervsrettet valgfag, der kunne hjælpe de unge med at træffe bedre valg ift. en erhvervsuddannelse.

Det var ikke en nem opgave de første år. Det var især svært at etablere samarbejde med de frivillige foreninger (idrætsklubber primært) pga. af tidspunkterne, og for de private aktører, pga. økonomien, men vi opnåede et flot og markant bedre tilbud til de unge end nogensinde set før. Vi havde alle med, og har de sidste 5 år målrettet arbejdet på at inkorporerer de strømninger der

kommer fra nationalt plan og tilpasse det, efterhånden omfattende Valgfagskatalog, til de unges løbende ønsker og de aktører vi kan indgå samarbejde med.

Hvor er vi i dag:

Vi har i dag i Brønderslev kommune et spændende og varieret udbud af fag, som de unge vælger ud fra 3 gange i løbet af deres 7. – 9. klassetrin. Valgfagene er opdelt i årlige valgfag og i halvårslige, alt efter hvad eleverne ønsker og hvilke fag vi kan skaffe kvalificeret undervisere til. De sidste to år, har vi især arbejdet på at få flere erhvervsorienteret fag med i kataloget, og med et usædvanligt godt samarbejde med Erhvervsskolerne i Aalborg (Tech College) og i Hjørring (EUC Nord) samt UCN, har vi fået vist mange overbygningselever, i praksis, hvilke spændende uddannelser, de kan få på en erhvervsskole.

Vi har ingen Erhvervsskoler i Brønderslev kommune, så samarbejdet har indbefattet en del transport, hvilket både skolerne og Ungdomsskolen, har prioriteret. Det har været omkostningstungt, men det har også fremmet tankerne om, at eleverne skulle undervises andre steder end alene på deres skole, og ikke mindst, af andre undervisere end folkeskolelærere. Det er ca. 30% af eleverne, der vælger et erhvervsrelateret fag hvert ½ år, hvilket betyder, at næsten alle elever prøver at besøge en erhvervsskole i ½ år, hvor de undervises af erhvervsfaglærere i fag som; Kok, Bager, Maritim Smed, Butikschef, Robot og automatiseringsoperatør.

Vi har med stor succes også lavet aftaler med private aktører. Et Tømrermesterfirma og et Murerfirma har gennem alle årene stillet med svende, som har uddannet de unge indenfor Murer- og Tømrerfagene, hvor de har arbejdet direkte med opgaver indenfor fagene.

Men de unge har også brug for andet og mere end kun erhvervsorienteret fag, at vælge imellem. På vores andre linjer udfordrer vi eleverne på deres personlige kompetencer som **samarbejde**, **robusthed** og **mod**. Fag som Adventure, Ekstrem sport, Psykologi og andre, giver eleverne mulighed for at udvikle sig på andre områder, end folkeskolens normale fag giver mulighed for.

Valgfag som Musik, Billedkunst, Fashion & Design og Brønderslev Forfatterskole, tilbyder eleverne mulighed for at udfolde deres **kunstneriske** evner, mens fag som Gymnastik, Fodbold, Floorball, MTB & Spinning, Cross & Kost, Volleyball giver de unge mulighed for mere **bevægelse** og klubberne mulighed for at hverve nye medlemmer.

Samarbejdet med de gymnasiale uddannelser betyder fag indenfor bl.a. Science og Erhvervsøkonomi målrettet de elever der, ofte i 9. klasse, ved at det er den retning de gerne vil og som gerne vil forberede sig fagligt og på gymnasiet.

Er Valgfag et reelt valg?

Udbuddet af valgfag i Brønderslev kommune, vælges af Ungdomsskolen i samarbejde med skolerne og ikke mindst med eleverne. I sidste ende vælger eleverne til og fra. Hvis ikke eleverne vælger faget, enten fordi de ikke ønsker at prøve det, eller fordi underviseren ikke er dygtig nok, eller indholdet ikke er godt nok, ender faget med at forsvinde. Det gør os alle, fra underviseren til Ungdomsskolens og folkeskolens ledelse meget mere skarpe og på den måde holder eleverne os til ilden.

Som jeg ser det nye tiltag med obligatorisk valgfag, fratages de unge stort set denne ene mulighed for selv at have indflydelse... reel indflydelse på deres skoledag. At gøre valgfag obligatorisk og af 2 års varighed (reelt kun mulighed for at vælge ét af 2-4 fag) vil ikke gøre de unges skoledag mere spændende og varieret. Set i lyset af de erhvervsorienteret fag, der i dag tilbydes eleverne i Brønderslev kommune, vil obligatorisk Håndværk & Design, ikke motivere eleverne til en erhvervsuddannelse, snarere tværtimod. I dag kan eleverne vælge flere forskellige fag, og alligevel nå at komme væsentlig dybere ned i dem.

Forslag til at gøre det anderledes

Jeg vil foreslå, at man fra politisk side på Christiansborg, vælger at opfordre de kommuner der ikke har taget kontakt til Erhvervsskoler, at tage kontakt. At I giver de kommuner, der nu har arbejdet behårdt siden folkeskolereformen med at lave spændende, udfordrende og erhvervsorienteret valgfag, mulighed for at fortsætte og søge endnu længere, men med respekt for det store arbejde der allerede er sket, og som stadig pågår. Behold muligheden for at lave kommunale valgfag, som i langt højere grad er tilpasset elevernes ønsker og de lokale forhold i kommunen, end obligatoriske valgfag.

Som leder af en kommunal Ungdomsskole, der blev skrevet ind i skolereform, som samarbejdspartner, har det været spændende at følge de strømninger der har fulgt reformen. Jeg ved nu af erfaring, hvor lang tid det tager at opbygge nye måder at gøre tingene på i Folkeskolen, og hvilken modstand man kan møde. I vores tilfælde var der ikke modvilje fra lærerne, der var faktisk en stor velvilje til at lade andre komme ind på deres fagområde. Den del har også været en succes. Folkeskolelærerne oplever, at valgfag er af en væsentlig bedre karakter, end det de selv kunne tilbyde, og har givet dem mulighed for at organisere deres forberedelsestid nemmere.

Det er derfor med samme frustration jeg nu oplever det som Folkeskoleledere har oplevet så mange gange før. En forandring tager tid og når man føler, oplever og ser en hårdt tilkæmpet succes, blive skrinlagt, for tiltag som ikke kommer eleverne til gode... som vil gøre deres skoledag mindre spændende, mindre lærerig, mindre erhvervsorienteret og ikke mindst, mindre demokratisk, så kan det være utrolig demoraliserende og får det til at virke som om, at Christiansborg er meget langt fra den verden, vi oplever sammen med børnene.

Jeg håber, at I vil tage mine betragtninger i mente, når der skal træffes afgørelse om obligatorisk valgfag. Jeg har stor respekt for intentionerne for de obligatoriske valgfag, men der er faktisk rigtig mange kommuner, hvor opgaven løses på en rigtig fantastisk og iderig måde. Giv os mulighed for at fortsætte det gode arbejde og opfordre andre til at følge trop, hvis de skulle trænge til det. Som krølle kan jeg fortælle, at vi pt. arbejder på at oprette Fablab /Makerspacer som valgfag. Et overordentlig spændende stort og dyrt projekt, men som det ser ud med obligatorisk valgfag, kan få en svær start.

Lad Jer evt. inspireres af vedhæftet Valgfagskatalog, vores hjemmeside om valgfag i kommunen; www.ungvalgfag.dk og se med egne øjne, hvad der sker herude gennem denne lille video om hvordan valgfag i 2018 ser ud: <https://www.youtube.com/watch?v=CWuAIiybw5E>

Økonomi, plads og uddannelse af lærerkræfter, vil med forslaget blive en stor udfordring. Løsningen vi har valgt er en økonomisk o-løsning, ingen ekstra ressourcer til lokaler og der er masser af super dygtige undervisere udenfor skole verden.

Ikke mindst beder jeg Jer huske, at I/vi ofte i vores iver efter at ændre og løse problemer, gerne går langt... Og nogle gange for langt. Lad os alle arbejde for oplevelser til de unge omkring erhvervsuddannelser, men fra min stol, er obligatorisk undervisning ikke vejen, eksamen eller ej.

Med de bedste hilsner

Peter Vestergaard
Leder Brønderslev Ungdomsskole